

8035

8

891.99

9-64

1910

ՅՈՂԶԱՆՆԷՍ Մ. Խ. ԳՍԲԵՅԱՆ

ԿԱՅԾԿԼՏՈՒՔ

(ՔԵՐԹՈՒԱԾՆԵՐ)

~~80/99~~

~~9/66~~

1910

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵԱԿ Կ. ԿԱՐՕԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Պապը Ալի ձառսկի

8840000 U.S. SUPPLY

U.S. PATENT

RECORD

1010

U.S. PATENT

RECORD

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Մ. Խ. ԳՍԻԹԵԱՆ

891.99

7-64

ԿԱՅԾԿԼՏՈՒՔ

(ՔԵՐԹՈՒԱԾՆԵՐ)

2003

1910

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵԱԿ Կ. ԿԱՐՕԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Պապր Ալի ճառսկի

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Ան համարձակ ու երկչոս նայուածքներ սեւեռելով
 շուրջս դանդաղաբայլ կը փորձեմ այսօր գրականութեան
 շաւղին մէջ մտնել:

Մտքիս անդրանիկ արտադրութիւնը ԿԱՅԾԿԼՏՈՒՔ այ-
 սօր կը նուիրեմ Հայ Մասենագրութեան գրադարանին
 ակնկալելով անկէ անցնուի պատճառ վայրիկ մը սոյն
 հասորիկիս համար:

Որքան ալ չնչին բան մը՝ սակայն այսուհանդերձ
 լիայոյս եմ որ պիտի վայելեմ ներդրումիս ժախներ որոնք
 պիտի ֆաշալեւին պատանի սկսնակ մը որու սիրտը սկը-
 սած է հրդեհուիլ գրականութեան բոցով:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Մ. Խ. ԳՄԲԷԹԵԱՆ

Մտերի՛մ ընկեր,

Աչքիս առջև են այն թղթի պատառիկները, որոնց
 վրայ գրուած ձեռագիրներուդ ընթերցման մէջ խոկուած
 երբեմն լուռ բաղձանք մը կ'ունենայի սրտիս մէջ, զա-
 նոնք օր մը տպագրուած տեսնելու և այսօր երբ կ'աւե-
 տես ինձ կայծկլիւսութիւնը, զիտե՞ս ի՞նչ
 անուշ գոհունակութիւն մը կ'զգամ, միախառնուած ան-
 զուսպ հիացումով մը. երբ կ'երեւակայեմ՝ ժպտի, սիրայ
 և իղձի պատանեկան գողտրիկ տաղերդ, կայծկլուտքներ
 վառ սրտիդ ատրուշանին, իրենց պլպլումով եկած ու
 լուսաղարդած անդրանիկ հատորիկդ:

Կեդրոնականի սեմէն ներս երբ Անբաստացի հայրենա-
 կիցներ զիրար կ'ողջունէինք, դուն այն ժամանակէն ար-
 դէն գուշակիլ տուիր մեզի ապագայ Մեծարեցի մը տեղ
 գրաւելու ընդունակութիւնդ: Եւ այսօր ահա՛ սրտիդ
 անկեղծ զգացումները մտքիդ վառ երեւակայութեան
 թռիչքին հետ գիրկնդխառնուած կ'արտայայտան, Գեղե-
 ցիկին ու Բարիին գաղափարը ներշնչելով:

Բանաստեղծը վեհ կոչում մը ունի որուն նորածագ և
 աղօտ նշոյլները այժմէն իսկ կը պլպլան ճակտիդ վրայ և
 յուսալի է որ անոնք մօտիկ ապագային մէջ լուսափիւռ
 փարոսի մը արփաւէտ ճառագայթներուն խաւարահալած
 դերին մէջ պիտի փայլին պերճօրէն:

Ահա՛ ինչ որ կայծկլիւսութեամբ կը ներշնչէ ինձի: Այդ

կայծկլտուքները չպիտի ցրուին խաւարի մը մէջ ալ կը վստահեցնեմ քեզ որ, քու բաղձանքիդ համեմատ՝

«Այգն զանոնք պիտի հրդեհեմ,

Հորիզոնին վրայ հուր...» :

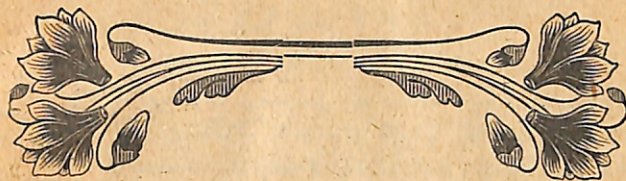
կայծկլտուքի տպագրութեան առթիւ յայտնելով իմ անպատում ուրախութիւնս և հիացումս, որ այնքան մատղաշ հասակիդ մէջ, կեդրոնականի յարկէն, սկզբնական և զուցէ քեզի համար անհամարձակ քայլ կ'առնես դէպ ի գրականութիւն, կը սեղմեմ ձեռքերդ և ջերմապէս կը շնորհաւորեմ քեզ .

Դասնկերդ

ՄԵԼՔՈՆ Յ. ԷՆՖԻՅԷՃԵԱՆ

18 Ապրիլ 1910

Կ. Պոլիս

Կ Ա Յ Ն Կ Լ Տ Ս Ի Ք

Խաւարին մէջ համասփիւռ,
Կը կայծկլտան լոյս կայծեր,
Որոնք հովէն տարուբեր,
Կը ցըրցըքնին ամէն ուր :

Կը ցըրցըքնին ամէն ուր :
Պիտի մարին արդեօք, թէ
Այգն զանոնք պիտի հրդեհէ,
Հորիզոնին վրայ հուր :

Հորիզոնին վրայ հուր,
Պիտի ողջունեն արշալոյս,
Թէ չէ մարին պիտի անյոյս,
Խաւարին մէջ համասփիւռ :

7 մարտ 1910

ԾՐՄՈՒՆՁՔ

Ձմեռ մը կայ, ձմեռ մը ցուրտ, հոգւոյս մէջ,
Ուր սիրտս ալ զերթ թռչուն: մ'անրոյն ու տկար
Կը դողդղայ... հիւանդ է անկ վըշտահար,
Յուրտին հանդէպ անպատասպար հէք ու խեղճ:

Տենդոտ ու ցուրտ սարսուռներ կ'ան կուրծքիս տակ...
Յիշատակի աւերներուն վրայ լուռ,
Կ'ողբան թախծոտ հեծքեր տարտամ և տխուր,
Ինչպէս բուեր վայելներով չարգուշակ:

Բաբէ, արդեօք պիտի դա՞յ օր մ'ալ ուրախ,
Երբ հոգւոյս մէջ խայտայ առոյգ ու նոր կեանք,
Եւ վերստին սիրտս տրոփէ սիրաբախ:

Ո՛հ, աս դէմքիս ցուրտ դալուկն ալ ե՞րբ արդեօք,
Պիտ զգենու սիրուն պսակ վարդերանդ,
Կեանքս ալ ե՞րբ պիտ ցնծայ զուարթ և անհոգ:

25 Յունիս 1910

ԻՆՁՈ՞Ւ ՎԵՐՁ ՉՈՒՆԻ

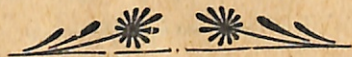
Աւուսցիս՝ Տիբաճ Զաւեհանիս (Ինցա)

Կ'ըսեն վերջ ունի աշխարհը համակ,
Լուսինն ու աստղեր, եթերն ալ կապոյտ.
Արև, հորիզոն, ամպ, շանթ ու կրակ,
Ծովերը անհուն, գետերն յորձանուտ:
Կ'ըսեն վերջ ունին լեռները հսկայ,
Եւ դալարագեղ նոճիները խիտ.
Ու այնուհետև աշխարհիս վրայ,
Պիտի չմնան ծիծաղ և ժպիտ:
Կ'ըսեն թէ ունի սէրն ալ իր վախճան,
Գորովն ու գուժը պիտ խամրին մէկ օր,
Ջերմ համբոյրները սառոյց պիտ ըլլան,
Եւ պիտի խեղդին վշտերը բոյոր:
Կ'ըսեն թէ մարդն ալ ասուպի նման,
Պիտ անցնի, մարի երկրի երեսէն,
Եւ աշխարհն անբողջ պիտ ըլլայ դամբան,
Որուն տակ թաղուի կեանքը համօրէն:
Կ'ըսեն՝ հովերը, աւերակներուն
Վրայ պիտ ըլլան ողբի մըմունջներ,
Որք բարձրանալով մինչ Պարապն անհուն.
Սեւ մեղեդիներ տանին պիտի վեր...:

★
★ ★

Բայց արդեօք ինչո՞ւ վերջ չունի կ'ըսեն,
 Մեծ Արարիչը սա՛ Տիեզերքին,
 Ի՜նչ հաճոյք արդեօք աւերակներէն,
 Պիտի ունենայ իր անմահ հողին:
 Ինչպէ՞ս հաւատամ... ինչո՞ւ վերջ չունի...
 Գուցէ խաւարին Սարսափը ըլլայ.
 Կամ թէ ժպիտ մը կծու հեգնանքի,
 Աւերակներու կոյտերուն վրայ:
 Գուցէ անհունին մէջ թափառայած,
 Փառազուրկ, տխուր շունջ մը ըլլայ ան.
 Կամ թէ սգաւոր շեշտ մը մեկամաղձ,
 Որ ունի լալու փառքերու դամբան:
 Ո՛հ, ըսէ՛ դու ինձ, զի ես կ'երկբայիմ...
 Արդեօք արցունքի կաթիլ մը չըլլա՞ր
 Որ թրջէ գոնէ մէկ անշուք չիրիմ,
 Իջնելով պարապ Անհուններէն վար...

10 Կոստ 1910

Հեռո՞ւն, հեռո՞ւն, պանդխտութեան նժդեհ վայրերն այս
 օտար,
 Կը դառնացնեն պատանեկան խանդավառ ու ժիր կեանքն
 իմ,
 Զուէին անոնք հրապոյր աչքիս և ոչ թովանք մ'ինձ
 համար,
 Ծնած հողս կը փնտռեմ միշտ, իր կարօտով կը վառիմ:

Մանուկ էի՝ բախտն անողոք քչեց հեռու Անկէ զիս,
 Տարաւ նետեց օտարութեան ծովեզերքներ հեռաւոր,
 Ուր կ'ըսէին ինձ միշտ. «Տղա՛յ, հեռո՞ւն, հեռո՞ւն դուն
 ունիս,
 Ծննդավայր մը գեղեցիկ շատ հաճելի, շատ աղուոր»:

Այժմ կ'ըզգամ ներքին ոյժ մը զիս կը քաշէ դէպի զինք,
 Ուխտած եմ իս իր մէջ մեռնիլ, հոն թող թաղուի մար-
 ինս հէք,
 Իսկ թէ բախտը այդ ալ չուզէ խոժոռ նայի ինձ երկինք,
 Վերջին կտակս այս թող ըլլայ... աճիւններս հո՛ն տարէ՛ք:

6 Յունիս 1909

ՀԱՅՐԵՆԻՔՍ

Ձեմ ալ կարօտ ժպիտներուդ սիրային,
Ու չեմ բաղձար սիրոյդ երբէք տիրանալ
Ի՞նչ հմայիչ և անմահն նայուածքին,
Ձեմ փափաքիր ոչ կը մերժեմ ես ան ալ:

Ժպիտներդ հեղնութիւն են գիտեմ ես,
Անոնք կեղծ են, նենգալի են ու խարդախ,
Դուրս կը վանեմ սէրդ այժմէն իմ սրտէս,
Ու կը խեղդեմ արտփուններն իր սիրաբախ:

Զի արդ այլ է հոգեհատոր սիրունիս,
Գեղեցկատիպ, չքնաղածին, անուանի,
Ոյր տուած իմ համակ կեանքս սւ ողջհոգիս,
Իմ հարազատ Մայր-Հայրենիքս է ան:

15 յուլիս 1909

Ս Ի Ր Ե Ր Գ

Գիտե՛ս, ո՛ր անգո՛ւլթ, լուսնի աչքերն ալ ժպտեցան մեզի,
Երբ կարկաչանոս վտակի ափին նստած ուխտեցինք,
Իրարու ջերմ սէր նոճիներու լուռ ստուերներուն տակ,
Ուր զեփեռն ալ մեղմ կը հիւսէր թովիչ յանկերգներ յատակ,
Երբ որ կնիքեցինք մենք անկեղծ սիրոյ սրբազան դաշինք,
Գիտե՛ս ո՛ր անգո՛ւլթ, լուսնի աչքերն ալ ժպտեցան մեզի:

Լուռ նոճիներու սօսաւիւնն անուշ մեր սէրը երգեց,
Հիւսեց երազներ մեզի ըզզլխիչ վտակին խոխոջ,
Փայլուն աստղերն ալ գիտե՛ս երկնքէն ինչպէ՛ս չիթ առ չիթ,
Սիրոյ այս ուխտին վրայ ցօղեցին բերկրանք ու ժպիտ,
Եւ օրհներգելով զողջես մեր մատաղ կեանքը դեռ բողբոջ,
Լուռ նոճիներու սօսաւիւնն անուշ մեր սէրը երգեց:

Երբ մեղրածորան շրթներովդ անմեղ դուն սէր ուխտեցիր,
Սէր նուիրական, սէր ջերմ ու անկեղծ և սէր անապակ,
Բնութիւնն անխօս ունկնդրեց վսեմ երգումիդ այն օր,
Երբ բացիր ինձ քու սիրարարձ հոգւոյդ գաղտնիքներ բոլոր,
Գիտե՛ս ո՛ր անգուլթ, ժպտեցար ինչպէ՛ս զեղանի հրեշտակ,
Երբ մեղրածորան շրթներովդ անմեղ դուն սէր ուխտեցիր:

Ստեփան շուտ մոռցար երգումը վսեմ, ուխտադրո՛ւթ
անդուլթ,

Սրտիդ սիրաբախ զարկերն ալ տուիր անշուշտ օտարին,
Մոռցար վտակի խոխոջն հեշտալուր և սիւզը նոճեաց,
Մոռցար աստղերու ժպտի շիթերը, մոռցար անկասկած,
Թէպէտ գլա ըրիր խարտեալ մագերուդ, աչքերուդ գերին,
Ստեփան շուտ մոռցար երգումը վսեմ, ուխտադրո՛ւթ
անդուլթ:

Ի՞նչ պիտի ըսէ քեզ արդեօք նոճերու սօսաւիւնը մեղմ,
Երբ այսուհետեւ խայտայ վարսիցդ մէջ գեղածածան,
Մինչ դուն լուսնի ջինջ ցօլքերուն ներքեւ մինակ ըսպասես,
Նոր պաշտելիիդ հոգով անձկադին, սրտով սիրակէզ,
Ու երբ վտակի քով ուխտես կրկին սէ՛ր նուիրական,
Ի՞նչ պիտ ըսէ քեզ արդեօք նոճերու սօսաւիւնը մեղմ...

27 օգոստոս 1910

Հ Ե Ր Ո Ս Ը

Սրհամարեց կենաց հաճոյքն հեշտադին,
Կեանքի բաղձանքն ալ միշտ խեղդեց հոգւոյն մէջ,
Սիրտը երբեք չի թրթռաց սիրային,
Ժպիտներու հանդէպ դիւթիչ ու անվերջ:

Ոչ ալ տարփոտ սէրեր եկան ընաւին,
Պատելու իր վեհ հերոսի սիրտը քաջ,
Ուր չկային հաճոյքները կեանքի սին.
Փափաքները, բաղձանքները հեշտամած,

Իր սրտին մէջ ունեցաւ ան լոկ մէկ սէր,
Տուայտանքի տակ հեծեծող հայրենեաց,
Սիրան այդ սիրոյն բոցերուն մէջ կ'արծարծէր,
Կը բաբախէր միշտ այդ սիրոյն մէջ վառուած:

Եւ նետուեցաւ այդ սուրբ սիրով առգորուն,
Դէպի ռազմի անեղ դաշտը ինք ազատ,
Հո՛ն կռուելու, հո՛ն թափելու իր արիւն,
Հո՛ն փրկելու հայրենիքը հարազատ:

31 օգոստոս 1909

ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏՂԸ

Յակոբ Պապիկեանի անմոռաց յիշատակին

Աշխարհներէն նախճիրներու ցայտեց հրթիռ շողշողուն ,
Երկներանդ բոց փնջիկներով , ասուսներով վայրահակ ,
Իր թռիչքին հետ վերցնելով դէպի եթերն այն անհուն ,
Վերջին զոհը մեծ ոճիրին . Արդարութիւնն անապակ :

Ասուսներն իր վար թափեցան մարմնելով մութին մէջ ,
Սև խաւարի թանձր քողը ծածկեց զանոնք յեղակարծ ,
Սակայն հետքը չանհետացաւ այլ մնաց յար հոն անչէջ ,
Երկնի վրայ Աստուծոյ եղաւ Արդարութեան իրաւանց :

Եւ հանապազ ճշմարտութեան ճառագայթներ լուսածին ,
Ուրեք , բաշխեց ատատօրէն , լուսաւորեց ամէն դի ,
Եւ սերունդներն յաջորդական դիտելով զայն կ'ըսէին ,
« Կարմիր երկրէն ցայտած շողշող հրթիռին հետքն է ասի » :

Վ Ա Ր Դ Ի Ն

Ուղեցի բոյրդ առնել ,
Ո՛վ , չքնաղ վարդ իմ սիրուն ,
Ու մօտեցայ դեղդոջուն ...

Թուփիդ առջև ծռենր իջայ ,
Եւ մինչ թերթիցդ վրայ ,
Ըղձայի շունչս արեւ ,

Դու համբոյրիս պատասխան ,
Հատու փուշգ ցոյց տուիր ,
Եւ անդորո՛վ վարդ կարմիր .

Սա՛ շրթներս հրատօչոր ,
Դու խայթեցիր ո՛հ շատ խոր ,
Վէրք մը թողլով հոն դաժան ...

14 Մարտ 1910

ՇԵՐԻՄՆԵՐՈՒ ԽՈՐԵՐԷՆ

Ազատութեան նահատակաց խնկելի,
Երբ կ'այցելեմ նուիրական շիրիմներ,
Անոնց խորքէն գողցես գոչէ ձայն մ'ինծի,
«Պէտք է քալել ճամբէն եղբարց անձնուէր»:

Եղբարց՝ որոնք ընդդրկեցին հոգեւին,
Ճանապարհը Ազատութեան պայքարի,
Ուր թափեցին արեան կաթիլն իսկ վերջին
Որ հայրենեաց երջանկութեան լոյս ծագի:

Եղբարց՝ որոնք հայրենիքի փրկութեան
Անգուսպ տենջով մաքառեցան անսկուն,
Մարտի ահեղ գոռ դաշտին մէջ զոհուեցան,
Մրմնջելով. «կեցցէ՛ յաւերժ փրկութիւն»:

Հոս վազդէնն է, հող Մարտիկն է, հոն ժիրայր,
Ազատութեան նահատակներ խնկելի,
Ռահվերաներ հայրենիքի հէք թշուառ,
Ժանտ բռնութեան դէմ մաքառող Փէդայի:
Եւ բոլորն ալ շիրիմներու խորերէն,
«պէտք է քալել ճամբէն եղբարց» կը գոչեն:

26 Յունիս 1909

Լուսի՛ն, ո՛վ աշխարհ դու երանութեան,
Քու մէջն ալ արդեօք ցաւեր, վշտեր կա՞ն,
Քու լճակներու ջուրերն ալ վճիտ,
Ունի՛ն ալիքներ, խորշումք անժպիտ:

Քու զեփիւռներն ալ ունի՛ն ցաւի շեշտ,
Արդեօք քու մէջն ալ կեանք մը չկա՞յ հեշտ,
Երկնակամարդ ծածկէ՞ն մութ ամպեր
Հոտ ալ կա՞ն արդեօք ամպրոպ ու շանթեր:

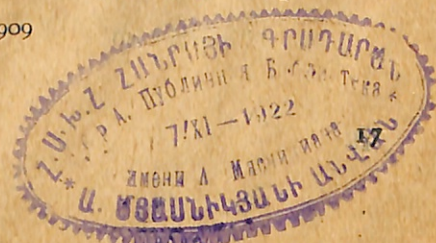
Քերթողներ ունի՛ս սրտով սիրատենջ,
Որք քնարներով սէ՛ր երգեն անվերջ,
Անվիշտ, երջանիկ, անհոգ և անգին,
Կեանք մ'ունի՛ս արդեօք, ըսէ՛ ինձ լուսի՛ն:

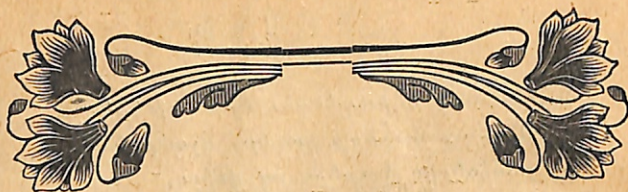
Թէ ո՛ր չկան հոտ վիշտ, ցաւ ու հոգեր,
Պայծառ ու անրիծ միշտ ջինջ է եթեր,
Սէրն է անխարդախ, կեանքը բերկրառիթ,
Թէ որ ունիս դու միշտ ժպիտ ու խնդ:

Իցիւ թէ մահէս վերջ հոգիս գոնէ,
Գայ քու մէջ ապրիլ կեանք զուրկ հոգերէ,
Ցաւոտ աշխարհի տառապանքէն վերջ,
Երանութեամբ թող հրճուիլ գայ քու մէջ:

30 Հոկտեմբեր 1909

1001
ՀԳԽ

Մ Ր Տ Ի Ս Ե Ր Գ Ը

Շատ կը սիրեմ սօսաւիւնը նոճերուն,
Համատարած մենութեան մէջ գիշերին,
Երբ գլխահակ կը դեգերիմ ես հեռուն,
Նոճաստանին մէջ մինակ ու տրամագին:

Շատ կը սիրեմ խոխալիւնը վտակին,
Երբ իր ափին մօտը նստած կ'երազեմ,
Եւ ջուրերու վետվետումը հեշտագին,
Երազանքի պոհս կ'երգէ երբ վսեմ:

Շատ կը սիրեմ զեփուռին մեղմ յանկերգներ,
Սաղարթախիտ նոճաստանի մէջ լռին,
Ուր լուսնի ջինջ ցօլքերուն տակ այս գիշեր,
Կը խոկայի մենութեան մէջ առանձին:

Որովհետեւ սօսաւիւնը նոճերուն,
Եւ վտակի խոխալիւնը հեշտալուր,
Ջեփուռի մեղմ յանկերգներուն հետ սիրուն,
Ո՛հ կը հիւսեն սրտիս երգը միշտ տխուր:

18 Ապրիլ 1910

Մ Ա Յ Ր Ի Կ Ի Ս

Երբ դեռ մանուկ խողերէս խոնջ ուժասպառ,
Գրկիդ մէջը հանգստանալ կուգայի,
Կը սրբէիր ճակտիս քրտինքը ո՛վ մա՛յր,
Գորովազեղ շոյանքներով սիրալի:

Ու կ'երգէիր ինձ օրօրներ ներդաշնակ,
Մինչ ես անդորր կը ննջէի գրկիդ մէջ,
Երազիս մէջ ալ կուգայիր դերթ հրեշտակ,
Դէմքիդ վրայ փայլուն ժպտով մը անշէջ:

Խանդաղակաթ շոյանքներուդ տակ, քունէս
Երբ զարթէի վերստացած նոր եռանդ,
Կը գրոշմէիր ճակտիս համբոյր սիրազեղ,
Համբոյր սիրոյ, գորովանքի սիրակաթ:

Հիմա կեանքի փշոտ ճամբուն վրայ մա՛յր,
Երբ քրտնաթոր աշխատանքէս խոնջացած,
Ո՛հ խաչիս տակ կ'ընկճուիմ ես ուժասպառ,
Քեզ կը փնտռեմ, քեզ ո՛վ էակ սիրարժարծ:

Համբո՛յր մը տուր սա յոգնաբեկ ճակատիս,
Եւ քայլերուս կթոտ, ուժ ու կորով նոր,
Որով խաչս, որ կը կըքէ այժմ դիս,
Տանիմ դէպի վեհ Գողգոթաս հեռաւոր,

21 Ապրիլ 1910

Ս Է Ր Հ Ա Յ Ր Ե Ն Ե Ա Յ

« Սիրէ » ըսաւ ինձ զեփիւսը մեղմիկ,
Պաշտումի հուրը ունեցիր վսեմ,
Թովանքը սիրոյ պահերուն քաղցրիկ,
Կուղե՞ս որ մատաղ հոգոյդ մէջ թափեմ:

« Սիրէ » ըսաւ ինձ սոխակն ալ փութկոտ,
Հոգիդ խնկարկու թող ըլլայ սիրոյ
Կուռքերու դիւթիչ նայուածքներուն մօտ,
Քեզ երգ մը կուտամ անուշ և հաճոյ:

« Սիրէ » ըսաւ ինձ վտակն ալ վճիտ,
Քու սիրտդ սիրոյ վառ հնոց մ'ըրէ,
Եւ թոյլ տուր միայ դեռ կայտառ հոգիդ,
Սիրոյ լափիլզով անշէջ բոցերէ:

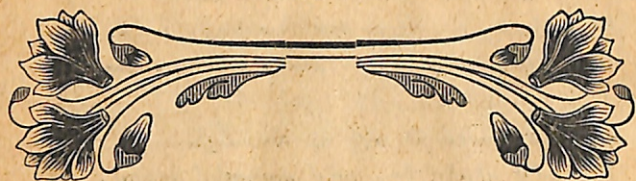
Սէ՛ր ցօղեցին ինձ աստղերն ալ տփգոյն
Սէ՛ր ներշնչեցին լուսինն ու եթեր
« Սիրէ » մրմնջեց ջինջ, յատակ առուն,
Սրտիդ ծալքերուն մէջ գրէ՛ դուն սէր:

Սէր ներշնչեց ինձ գետը սրավազ,
Իր կոհակներու վեավեառմին հետ,
Սէր երգեց ընդմիշտ ջինջ երկինքն ալ պարզ,
Սէ՛ր. կրկնեց ինձ ո՛հ. բնութիւնն յաւէտ:

Եւ երբ հարցուցի մէկ օր մուսայիս.
Թէ զո՞վ սիրեմ ես, զո՞վ պաշտեմ հոգով,
Որո՞ւն խնկարկու ընեմ իմ հոգիս,
Որո՞ւն նուիրեմ իմ սէրն ու գորով:

« Լոկ հայրենիքիդ որ մութ ու մռայլ,
« Աղջամուղջին մէջ կը հեծէ տխուր
Պատասխանեց ինձ մուսաս անալլայլ,
Քու սէրն ու գորով անոր միայն տո՛ւր:

21 նոյեմբեր 1909

Ա Ղ Ե Ր Ս

Պուտ մը, աւա՛ղ, պուտ մը գոնէ կաթեցո՛ւր,
Սփոփանքի ցօղէդ սրտիս սիրավեր,
Ոսկեզօծէ մտքիս ամոյն երազներ,
Պուտ մը, աւա՛ղ, պուտ մը գոնէ կաթեցո՛ւր:

Ժպի՛տ, մեղմիկ ժպիտ մը գէթ տո՛ւր անգո՛ւթ,
Սա՛ աւազուտ ափունքներուն անուրջիս,
Ուր թափառկոտ կը թեւածէ խեղճ հոգիս,
Ժպի՛տ, մեղմիկ ժպիտ մը գէթ տո՛ւր անգո՛ւթ:

Մօտ է, կ'զգամ, մօտ է գիշերս ալ հիմակ,
Կը նուաղի տակաւ բոցը աչքերուս,
Ու կը մարին սրտիս կայծերը համակ:

Եւ հաշիշի թմրութիւն մը կը զեղու,
Էութիւնս սա՛ ցաւահեծ ու անյոյս:
Երազներս ո՛հ կը ցնդին ալ հեռո՛ւ...

Պուտ մը, աւա՛ղ, պուտ մը գոնէ կաթեցո՛ւր:

14 Փետ. 1910

Ս Ր Տ Ի Ս Յ Ա Ի Ը

Թէ ես մեռնիմ դեռ չծաղկած այս հասակիս մէջ մատաղ,
Եւ չիրմն ալ իր անյատակ խորութեան տակ թաղէ զիս,
Սրտիս երբեք ցաւ չըլլար այդ թ'ինչո՛ւ մեռայ այսպէս
վաղ:

Չվայելած դեռ ախորժը և ճաշակը այս կեանքիս:

Թէ ես մեռնիմ կայտառ հոգիս վերջին հրաժեշտ տայ ինծի,
Սիրտս դադրի բարախելէ, մարի կեանքիս լոյսն իսպառ,
Սրտիս երբեք ցաւ չըլլար այդ թէ ինչո՛ւ ես չզգացի,
Կեանքի անուշ և հեշտագին վայելքները անըսպառ:

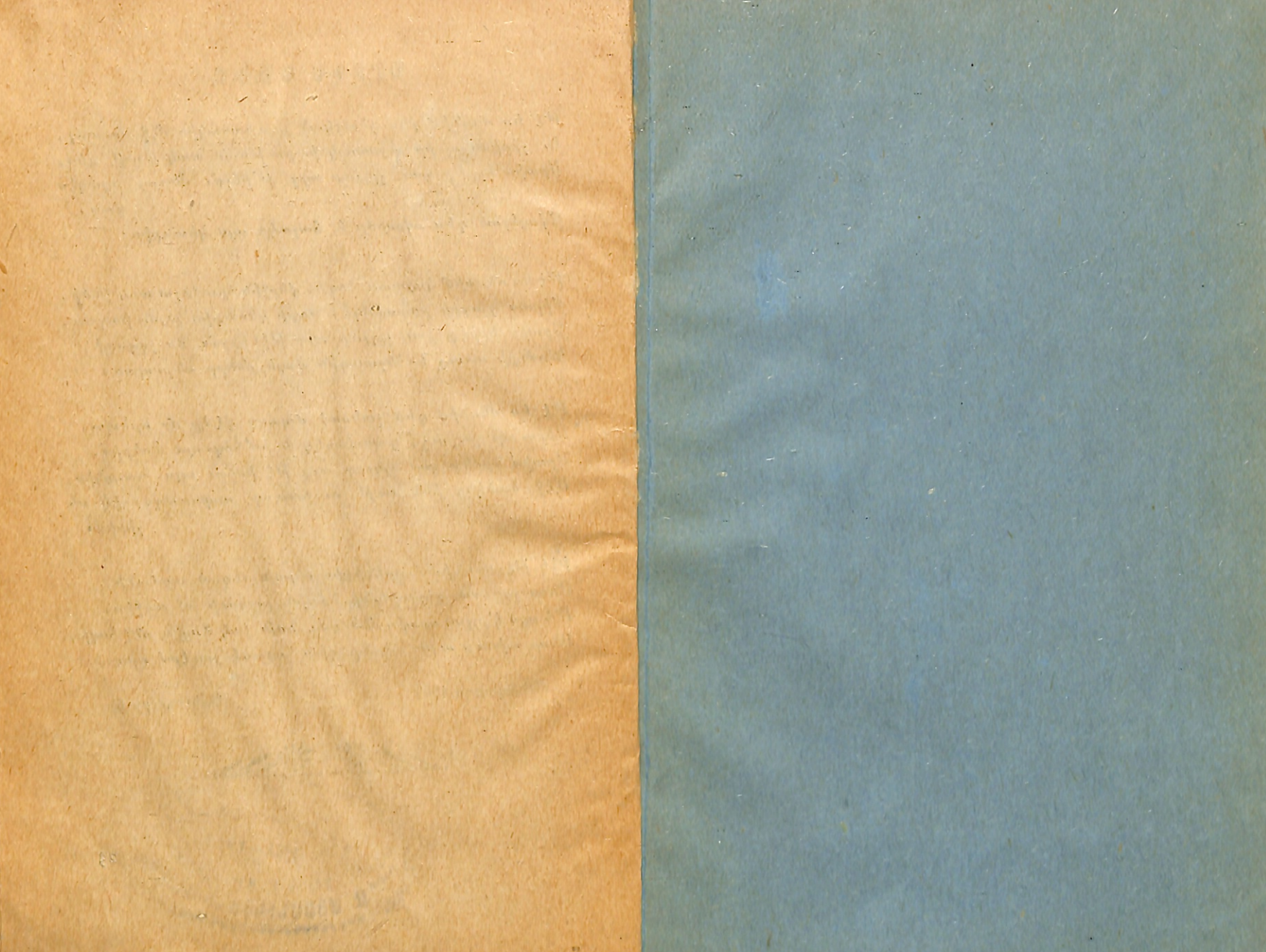
Թէ ես մեռնիմ դեռ չտեսած ժպտող դէմք մը երեսիս,
Սիրտ մը քնքուշ, գորովազեղ և իմ հոգւոյս մտերիմ,
Սրտիս երբեք ցաւ չըլլար այդ թէ ինչո՛ւ այս հասակիս,
Մէջ ծածկեց ինձ մութ ու խաւար սարսուղդեցիկ սև
չիրիմ:

Իսկ թէ մեռնիմ հայրենիքիս սիրոյն չեղած արժանի,
Անոր չօգնած գերեզմանի երախն բացուի իմ առջիս,
Ո՛հ այս կ'ըլլայ սրտիս մեծ ցաւ նոյն իսկ ծոցին մէջ հողի,
Անոր տխուր ուրուականը պիտ հալածէ յաւէրժ զիս:

28 օգոստոս 1909

(հետեւողութիւն)

8035

2013

